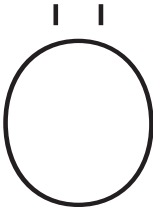

Eğitim hastaneleri eğitimin neresinde?

Dr. Ülkü Çınar

1955'te Nevşehir'in Kozaklı İlçesinde doğdu. Lise öğrenimini Ankara Kurtuluş Lisesi'nde tamamladıktan sonra 1983'te Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1983 -1985 arasında Çankaya Sağlık Ocağı Tabipliği'nde mecburi hizmet görevini tamamladı. 1992 -1995 yıllarında Zehir Danışma Merkezi'nde görev yaptı. 1996 yılında Sağlık Bakanlığı ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümü'nün işbirliği ile düzenlenen "Yönetim Eğitimi Programı"na katılarak, bu konuda sertifika aldı. 28 Ekim 2005'te Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde öğretim görevlisi oldu. Halen bu görevini sürdürmektedir.

ncelikle 5614 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4. maddesi ile değişikliğe uğramış olan

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun (1219 sayılı Kanunun) 9. maddesini ele almak istiyorum. Anayasanın Yükseköğrenim ile ilgili maddeleri ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (2547 sayılı YÖK Kanunu) açısından değerlendireceğim. Bu değerlendirme, 1219 sayılı kanunun 9. maddesine dayanılarak yapılmakta olan Tıpta Uzmanlık

Eğitimi ile ilgili düzenlemelerin daha iyi anlaşılıp kavranmasına yardımcı olacağı gibi, bu konuda yapılması planlanan düzenlemelerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesine de olanak sağlayacaktır.

1219 sayılı kanunun dokuzuncu maddesinin değiştirilmiş şekli şöyledir:

Bilindiği gibi 5614 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (5614 sayılı Kanun), 26/3/2007 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş ve 4 Nisan 2007 gün ve 26483 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe girmiş olan bu kanunun 4.

maddesi ile 1219 sayılı Kanunun 9. maddesi değiştirilmiştir. Değişikliğe uğrayan bu madde aynen şöyledir:

"MADDE 9 – Eğitim kurumlarına eğitim yetkisi verilmesi ve eğitim yetkisinin kaldırılmasına ilişkin teklifleri karara bağlamak, uzmanlık ana dallarının rotasyonlarını belirlemek, uzmanlık sınavı jürilerini tespit etmek, yabancı ülkelerde asistanlık yapanların bilimsel değerlendirilmesini yapacak fakülteleri ve eğitim hastanelerini belirlemek, tıpta uzmanlık eğitimi ve uzman insan gücü ile ilgili görüşler vermek, uzmanların tıbbi gelişmeleri izlemesini sağlayıcı inceleme ve araştırmalar yapmakla görevli olmak üzere, Sağlık Bakanlığı'nın sürekli kuru-

lu niteliğinde Tıpta Uzmanlık Kurulu teşkil olunmuştur.

Tıpta Uzmanlık Kurulu;

- a) Bakanlık Müsteşarı, ilgili genel müdür ve 1. Hukuk Müşaviri,
- b) Biri dış tabibi olmak üzere eğitim hastanelerinden Bakanlığın seçeceği beş,
- c) Dört tıp fakültesinden ve bir dış hekimliği fakültesinden YÖK'ün seçeceği birer,
- ç) Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Fakültesi'nin seçeceği bir,
- d) Türk Tabipleri Birliği'nin seçeceği bir,
- e) Türk Dış Hekimleri Birliği'nin seçeceği bir, üyeden oluşur.

Kurumlar, seçecekleri asıl üye sayısı kadar yedek üye de belirler.

Kurula seçilecek asıl ve yedek üyelerin uzman olmaları, ayrıca en az üç yıllık klinik veya laboratuvar şefi ya da profesör unvanına sahip bulunmaları şarttır. Üyelerin görev süreleri üç yıldır. Süresi bitenler tekrar seçilebilir.

Kurul, Bakanlığın daveti üzerine yılda en az iki kez toplanır. Kurula Bakanlık Müsteşarı veya yapılacak ilk toplantıda üyeler arasından seçilecek başkan vekili başkanlık eder. Kurul, üyelere en az beşinin teklifi ile olağanüstü toplanır.

Kurul, üyelerin üçte ikisinin katılımı ile toplanır. Türk Tabipleri Birliği temsilcisi yalnızca tabiplerle ilgili, Türk Dış Hekimleri Birliği temsilcisi de yalnızca dış tabipleri ile ilgili konuların görüşüleceği toplantılara katılabilirler ve kendi meslek alanları ile ilgili konularda oy kullanırlar. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Ancak, kurumların eğitim yetkisinin kaldırılmasına ilişkin toplantılarda katılanların en az üçte iki çoğunluğu ile karar alınması şarttır.

Kurul toplantılarına üst üste iki kez mazeretsiz olarak katılmayanların üyeliği düşer.

Kurulun çalışma usul ve esasları ile ilgili diğer hususlarla ihtisas belgelerinin alınması ve uzmanlık eğitimi ile ilgili diğer usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulu'na yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar, mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam edilir."

Değişikliğe uğramış olan bu madde ile eğitim kurumlarına eğitim yetkisi verilmesi, eğitim yetkisinin kaldırılmasına ilişkin tekliflerin karara bağlanması, uz-

manlık ana dallarının rotasyonlarının belirlenmesi, uzmanlık sınav jürilerinin tespit edilmesi, yabancı ülkelerde asistanlık yapanların bilimsel değerlendirilmesini yapacak olan fakültelerin ve eğitim hastanelerinin belirlenmesi, tıpta uzmanlık eğitimi ve uzman insan gücü ile ilgili görüşler verilmesi, uzmanların tıbbi gelişmeleri izlemesini sağlayıcı inceleme ve araştırmalar yapma görevlerini yerine getirmek üzere, Sağlık Bakanlığının sürekli kurulu niteliğindeki Tıpta Uzmanlık Kurulu'nun kurulmasına izin verildiği görülmektedir. Yine bu maddede, bu kurulun kimlerden oluşacağı ortaya konulmakta ve bu kurulun çalışma usul ve esaslarının ise Sağlık Bakanlığının hazırlayıp Bakanlar Kurulu'na yürürlüğe konulacak olan bir yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Tıpta uzmanlık eğitimi ile yükseköğretim arasındaki ilişki

Tıpta uzmanlık eğitimi ile yakından ilgili olan 1219 sayılı kanunun 9. maddesinde yapılan bu değişikliğin daha iyi anlaşılabilmesi için, tıpta uzmanlık eğitimi ile üniversitelerde verilmekte olan yükseköğretim arasındaki ilişkinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Anayasanın "Yükseköğretim Kurumları" ile ilgili 130. maddesi ve "Yükseköğretim Üst Kurumları" ile ilgili 131. maddesine dayanılarak çıkarılmış olan 2547 sayılı YÖK Kanunu, ülkemizde yerine getirilmekte olan yükseköğretimi düzenleyen temel bir yasa olarak görev yapmaktadır. Bu kanunun tanımlar kısmının yer aldığı 3. maddesinde ise yapılan bu çalışma için son derece önemli olan "Yükseköğretim", "Ön Lisans", "Lisans" ve "Lisansüstü" kavramları tanımlanmaktadır. Konumuzla yakından ilgili olan 2547 sayılı YÖK Kanununun 3. maddesinde yer alan bu kavramlar, aynen şöyledir:

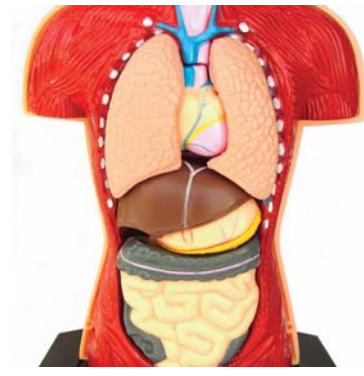
"a. Yükseköğretim: Milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim – öğretimin tümüdür."

"r. Ön Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yıllık bir programı kapsayan ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir."

"s. Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretimdir."

"t. Lisansüstü: Yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsar ve aşağıdaki kademelere ayrılır.

(1) Yüksek Lisans: (Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, master): Bir lisans öğretimine dayalı,

Değerlendirmeler,
1219 sayılı kanunun
9. maddesine dayanılarak
yapılmakta olan
Tıpta Uzmanlık Eğitimi
ile ilgili düzenlemelerin
daha iyi anlaşılıp
kavranmasına yardımcı
olacağı gibi, bu konuda
yapılması planlanan
düzenlemelerin daha
sağlıklı yürütülmesine de
olanak sağlayacaktır.

eğitim - öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(2) Doktora: Lisansa dayalı en az altı veya yüksek lisans veya eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(3) Tıpta Uzmanlık: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(4) Sanatta Yeterlik: Lisansa dayalı en az altı, yüksek lisansa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan doktora düzeyinde lisansüstü bir yükseköğretim eşdeğeridir."

Bu tanımlardan "Tıpta Uzmanlık" eğitiminin, "Lisansüstü" eğitim kapsamında yer aldığı ve "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan" bir "yüksekög-

Sağlık Bakanlığı'nın, bireyin ve toplumun beklentilerine cevap verebilecek düzeyde, en yetkin hale getirilmiş olan sağlık hizmetlerinin, ülkenin en uç noktalarına kadar düzenli bir şekilde verilebilmesi için, her türlü önlemi alması gerekmektedir.

Bu önlemlerin başında da yeterli sayıda ve nitelikteki hekimin yetiştirilmesi gelmektedir. Bu hekimlerin yetiştirilmesini sağlayacak olan eğitim de yükseköğretim kapsamında yer almaktadır. Doğal olarak Sağlık Bakanlığı'nın, ihtiyaç duyduğu nitelikteki ve sayıdaki hekimlerin yetiştirilme konusunu da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na iletmesi gerekmektedir.

retim" biçimi olduğu, daha açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

Tıpta uzmanlık eğitiminin yükseköğretimin ana ilkeleri açısından ele alınması, 2547 sayılı YÖK Kanununun 3. maddesindeki tanımlarda belirtilen "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen..." ifadesinde yer alan "düzenlenen esaslara göre" kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için, 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun "Ana ilkeler" başlığını taşıyan 5. maddesinin (c) ve (d) fıkralarına bakılması gerekmektedir. Bu kanunun "Ana ilkeler" başlıklı 5. maddesinde, "Yük-

seköğretim, aşağıdaki "Ana ilkeler" doğrultusunda planlanır, programlanır ve düzenlenir." ifadesi altında yer alan (c) ve (d) fıkralarında şöyle denilmektedir:

"c. Yükseköğretim kurumlarının özellikleri, eğitim - öğretim dalları ile amaçları gözetilerek eğitim - öğretimde birlik ilkesi sağlanır.

d. Eğitim - öğretim plan ve programları, bilimsel ve teknolojik esaslara, ülke ve yöre ihtiyaçlarına göre kısa ve uzun vadeli olarak hazırlanıp sürekli olarak geliştirilir."

Bu fıkralar göz önünde tutulduğunda; bir yükseköğretim türü olan ve "Lisansüstü" eğitim kapsamında yer alan "Tıpta Uzmanlık" eğitiminin, "eğitim-öğretimde birlik ilkesi" çerçevesinde ve "ülke ve yöre ihtiyaçlarına göre kısa ve uzun vadeli olarak hazırlanıp sürekli olarak geliştirilmesi" gerekmektedir.

Ülkemizde bireyin ve toplumun sağlığının korunup geliştirilmesi, bu sağlanamıyorsa tedavi edilip iyileştirilmesi, bu da yapılamıyorsa rehabilite edilmesini sağlamada önemli bir yer tutan sağlık hizmetlerinin organize edilip bireye ve topluma sunulmasından, devletin üç temel organından birini oluşturan yürütme organının bir üyesi konumunda görev yapan Sağlık Bakanı ve onun teşkilatlanmasını sağlayan Sağlık Bakanlığı sorumlu bulunmaktadır. Bu bakımdan sağlık hizmetlerinde görev yapacak olan sağlık elemanlarının sayısını ve niteliklerini "ülke ve yöre ihtiyaçlarına" göre belirleme yetkisi, bir başka anlamıyla sağlık politikalarını belirleme yetkisi, Sağlık Bakanlığı'na ve onun teşkilatı olan Sağlık Bakanlığı'na aittir.

"Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen..." kavramında yer alan "düzenlenen esaslara göre yürütülen" ifadesinin, sağlık politikaları kapsamında ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde; Sağlık Bakanlığı'nın, bireyin ve toplumun beklentilerine cevap verebilecek düzeyde, en yetkin hale getirilmiş olan sağlık hizmetlerinin, ülkenin en uç noktalarına kadar düzenli bir şekilde verilebilmesi için, her türlü önlemi alması gerekmektedir. Bu önlemlerin başında da yeterli sayıda ve nitelikteki hekimin yetiştirilmesi gelmektedir. Bu hekimlerin yetiştirilmesini sağlayacak olan eğitim de yükseköğretim kapsamında yer almaktadır. Doğal olarak Sağlık Bakanlığı'nın, ihtiyaç duyduğu nitelikteki ve sayıdaki hekimlerin yetiştirilmesi konusunun da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na iletmesi gerekmektedir.

Sağlık Bakanlığı'nın sağlık hizmetlerini ülkenin her yerine sağlıklı bir şekilde ulaştırabilmesi için, gereksinim duydu-

ğu nitelikteki ve sayıdaki hekimin yetiştirme görevi, 2547 sayılı YÖK Kanunu çerçevesinde üniversitelere düşmektedir. Üniversitelerin de bu görevi en iyi şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu görevin sağlıklı bir şekilde yerine getirilebilmesi için gerekli planlamanın ve organizasyonun yapılması da gerekmektedir. Ülkemizde ihtiyaç duyulan nitelikte ve sayıdaki hekimin ve uzman hekimin yetiştirilmesi konusunda, gerekli planlamayı ve organizasyonu yapma görevi, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın görev alanı içine girmektedir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın da bu konuda üstüne düşen görevi, en iyi şekilde yerine getirmesi gerekmektedir.

Tıpta uzmanlık eğitiminin üniversitelerde yapılandırılma biçimi

Bu belirtilen önemli noktalar çerçevesinde, "Tıpta Uzmanlık" eğitimi "Lisansüstü" eğitiminin bir türünü oluşturmaktadır. "Lisansüstü" eğitiminin ise üniversiteler bünyesinde kurulan enstitüler bünyesinde verilmesi gerekmektedir. Bu durum daha iyi anlaşılabilmesi için, 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun 3. maddesinde belirtilen "Enstitü" tanımına bir göz atılması yararlı olacaktır. Bu kanunda enstitü kavramı konusunda aynen şöyle denilmektedir:

"f. Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisansüstü, eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim kurumudur."

Bu tanım göz önünde tutulduğunda, tıp fakültesi bünyesine verilen "Tıp Eğitimi"ni "Lisans" düzeyinde; "Tıpta Uzmanlık" eğitiminin ise "Lisansüstü" eğitimi düzeyinde yapılması gereken bir "yükseköğretim" olarak ele almamız gerekmektedir. Bir başka anlatımla, "Tıp Eğitimi" ile "Tıpta Uzmanlık Eğitimi" birbirinden ayrı olarak düşünmemiz; iki ayrı eğitim biçimi olarak ele almamız gerekmektedir. "Lisans" düzeyinde bir "Yükseköğretim" olan "Tıp Eğitiminin" tıp fakültelerinde; "Lisansüstü" eğitiminin bir türü olan "Tıpta Uzmanlık" eğitiminin ise oluşturulacak enstitü bünyesinde verilmesi gerekmektedir.

"Tıpta Uzmanlık" eğitimi genel anlamda "Tıp Eğitiminin" bir parçası olduğu için tıpta uzmanlık eğitiminin, tıp fakülteleri bünyesinde oluşturulacak olan enstitülerde verilmesinin, daha uygun olacağını düşünmekteyim. Tıp fakülteleri bünyesinde oluşturulacak olan enstitünün adına da yapacağı eğitim açısından bakıldığında, "Tıpta Uzmanlık ve Yan Dal Uzmanlık Eğitim Enstitüsü" adının verilebileceği kanısındayım. Böyle bir ismin verilmesi, çok farklı

özelliklere sahip olabilecek olan "Ana Dalların" ve "Yan Dalların" daha kolay planlanmasını sağlayabilecektir.

Bu enstitülerin kurulması, "Tıp Eğitimi" ile "Lisansüstü" eğitiminin bir parçası olan "Tıpta Uzmanlık" eğitiminin, birbirinden farklı türde bir eğitim olduğunun herkese gösterilmesini sağlayacaktır. Bu farklılığı gösterilmesi ise Sağlık Bakanlığı'nın "Tıpta Uzmanlık" eğitimine yaklaşımını değiştirecek ve hukuka uygun olmayan müdahalelerden de kaçınılmasına yardımcı olacaktır.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinde verilmekte olan Tıpta Uzmanlık Eğitimi'nin durumu

"Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin, "Lisansüstü" eğitim özelliğine sahip bir "yükseköğretim" olması nedeniyle, tıp fakültesi yapısı içinde oluşturulacak olan enstitü bünyesinde verilmesine gereksinim duyulması, Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alan "Eğitim ve Araştırma Hastaneleri"nde verilmekte olan "Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin, bu hastanelerde verilememesi gibi bir durumun yaşanmasına neden olmaktadır. Bu hastanelerde "Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin verilebilmesi için, bu sağlık kuruluşlarının 2547 sayılı YÖK Kanunu çerçevesinde yeniden şekillenerek, "Yükseköğretim Kurumları" biçimine bürünmesi gerekmektedir. Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan bu hastanelerin, ya tıp fakülteleri yapısı içinde oluşturulacak olan enstitüler bünyesinde "Lisansüstü" eğitim veren kurumlar haline dönüşmesi, ya da sadece bu eğitime özgü olmak üzere oluşturulacak olan enstitüler aracılığıyla "Yükseköğretim Kurumları" gibi hareket edebilecek bir şekilde ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, "Lisansüstü" eğitim kapsamında verilmesi gereken "Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin, Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmakta olan "Eğitim ve Araştırma Hastaneleri"nde verilebilmesi, hukuken mümkün olamayabilecektir.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan "Eğitim ve Araştırma Hastaneleri"nde bu yapılanma biçimi sağlanmadan, "Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin verilmesi, yükseköğretim kurumlarına ait olan bir yetkinin, hukuka aykırı bir şekilde kullanılması gibi bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Bu oluşan durum da hukuksal anlamda yetki gaspını ya da en azından yetki aşımını ifade etmektedir. Böyle bir durum ise Sağlık Bakanlığı'na ait olan kurumların, hukuka aykırı olarak, üniversitelerin alanına müdahale etmesi gibi bir durumunun dayatılmasına neden olmaktadır.

Tıpta Uzmanlık Eğitimi'nin enstitü düzeyinde verilebilmesi ile ilgili 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun ilgili maddeleri şöyledir:

"Tıpta Uzmanlık Eğitimi"nin enstitü düzeyinde verilmesini sağlayabilmek için, öncelikle 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun "Lisansüstü öğretim" başlıklı 50. maddesine bakmamız gerekmektedir. Bu maddede, "Lisansüstü öğretim" ile ilgili "Usûl ve şartlar" sıralanmaktadır. "Lisansüstü öğretim" ile ilgili "Usûl ve şartların" belirtildiği 50. maddesi ise aynen şu şekildedir:

"Lisansüstü öğretim:

Madde 50 – Usûl ve şartları:

a. Lisans düzeyinde öğrenim gördükten sonra, yükseköğretim kurumlarında yüksek lisans, doktora ya da tıpta uzmanlık öğrenimi yapmak isteyenler, yükseköğretim kurumlarınınca usûlüne göre açılacak sınavla ve üniversitelerearası kurulca tespit edilecek esaslara göre seçilirler.

b. Yükseköğretim kurumları, lisansüstü öğretim konusundaki istekleri karşılamak üzere gerekli planlamayı yapar ve önlemleri alır.

c. (01.08.1996 tarih ve 4160 sayılı Kanununun 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.)

d. Lisansüstü öğretim yapan öğrenciler, kendilerine tahsis edilebilecek burslardan yararlanabilecekleri gibi, her defasında bir yıl için olmak üzere öğretim yardımcılığı kadrolarından birine de atanabilirler.

e. Tıpta uzmanlık öğrenimi yapanlara verilecek aylık veya ödeneklerin tespitinde, aynı durumda bulunan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'ndaki personelin aylık ve ödenekleri göz önünde tutulur."

Bu maddenin (a) fıkrasına göre, bir "Lisansüstü" öğretim biçimi olan "tıpta uzmanlık" öğrenimi yapmak isteyen kimselerin, "Üniversitelerearası Kurulca tespit edilecek esaslara" göre, usûlüne uygun olarak yükseköğretim kurumlarınınca yapılacak olan sınav ile belirlenmesi gerekmektedir. Bu maddenin (b) fıkrasına göre yükseköğretim kurumlarının, lisansüstü öğretim yapmak isteyen kimselerin isteklerini karşılaması gerekmektedir. Bu isteklerin karşılanabilmesi için ise yükseköğretim kurumlarının, gerekli planlamayı yapması ve gerekli olan önlemleri alması da gerekmektedir.

Bu belirtilenlerden, "tıpta uzmanlık" eğitiminin bir "lisansüstü" eğitim biçimi olduğu ve bu eğitimin yapılabilmesi için ilgili kuralaların, yükseköğretim ku-

rumlarının bir üst kurulu olan "Üniversitelerearası Kurulca" konulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu eğitimi yapmakla görevli olan üniversitelerin de yapılacak olan bu sınavda başarılı olan kimselere, bu eğitimi vermeleri gerekmektedir. Sağlık Bakanlığı'nın "lisansüstü" bir eğitim olan tıpta uzmanlık" eğitimini belirlemeye ve bu eğitimi planlamaya çalışması, yükseköğretim kurumlarına ait olan bir alana müdahale etmesi olmaktadır. Böyle bir durum da hukuka uygun olmayan bir durumun yaşanmasına sebebiyet vermektedir.

Yine 2547 sayılı YÖK Kanununun 65. maddesi, çıkarılacak olan yönetmelikleri ve bu yönetmelikleri hangi birimlerin çıkarabileceği belirtilmekte ve bu yetkilerin bir kısmının Yükseköğretim Kurumuna, diğer kısmının da Üniversitelerearası Kurula verildiği görülmektedir. Konumuzun "tıpta uzmanlık" eğitimi olduğu ve bu eğitimin de bir "lisansüstü" öğretim biçimi olduğu hatırlandığında, bizi daha çok, Üniversitelerearası Kurula verilen yönetmelik çıkarma yetkisi ilgilendirmektedir. Üniversitelerearası Kurula verilen yönetmelik çıkarma yetkisi ile yakından ilgili olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 65. maddesinin (b) fıkrasında ise şöyle denilmektedir:

"Yönetmelikler:

Madde 65 –

b. Aşağıdaki hususlar Üniversitelerearası Kurul tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir:

(1) Lisansüstü öğretim esasları,

(2) Bu Kanunun uygulaması ile ilgili diğer akademik hususlar."

2547 sayılı YÖK Kanununun 50. maddesi ile 65. maddesinin (b) fıkrasının birinci ve ikinci bentleri göz önünde tutulduğunda, bir "lisansüstü" öğretim biçimi olan ve tıp fakültesi bünyesinde yürütülmekte olan "tıpta uzmanlık" eğitiminin daha sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için, bir düzenlemeye tabi tutulması gerekmektedir. Yapılacak olan düzenleme, "tıpta uzmanlık" eğitiminin "lisansüstü" yükseköğretim biçimlerinden biri olduğunun herkesçe daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun lisansüstü öğretim konusundaki düzenlemesi ve tıpta uzmanlık eğitiminin bu düzenleme içindeki yeri:

Yükseköğretim Mevzuatı incelendiğinde; "Lisansüstü öğretim esasları" konusunda, 2547 sayılı YÖK Kanunu'nun 65. maddesine dayanılarak Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanmış olan ve 01.07.1996 tarih ve 22683 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1996-1997 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren yürürlüğe giren Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği bulunmakla birlikte, bu yönetmelikte bir "lisansüstü" öğretim biçimi olan "tıpta uzmanlık" eğitimi yer almamaktadır. Bu yer alması, "tıpta uzmanlık" eğitimi konusundaki sıkıntılı bir durumun yaşanmasına yol açmaktadır. Yaşanılan bu sıkıntı, yükseköğretimin bir "lisansüstü" öğretim biçimi olan "tıpta uzmanlık" eğitimi konusunda "Üniversitelerarası Kurul tarafından" hazırlanarak çıkarılmış olan bir yönetmeliğin bulunmamasında yatmaktadır.

Eğer bir kurumun alanına giren bir konuyla ilgili olan, herhangi bir görev yerine getirilemiyorsa, toplumsal bir görev yerine getirilmesi açısından, oluşan bu boşluğu başka kurumlar doldurmakta ve bu görevi de o kurum üstlenmektedir. Bu da alışkanlık haline gelmektedir. 1982 Anayasası öncesinde "tıpta uzmanlık" eğitimi ile ilgili işlemlerin Tababet Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde Sağlık Bakanlığı tarafından yerine getirilmesi, bunun alışkanlık haline gelmesine neden olmuş ve bu konuyla doğrudan görevli bulunan diğer kurumlara bu görevin paylaşılması birlikte yapılması sağlanamamış; yani demokratik bir yaklaşım anlayışı bir türlü kazanılamamıştır. Bu durum ise kurumların birbirlerini tamamlayıcı, bütünlüyci ve birbirleriyle uyumlu bir şekilde görev yapmalarını olanaksız hale getirmektedir.

1982 Anayasası sonrasında ise bu belirtilenler çerçevesinde, "tıpta uzmanlık" eğitiminin bir "lisansüstü" yükseköğretim biçimi olduğunun açık bir şekilde belirlenmesi, bununla ilgili görevlerde yükseköğretim kurumlarının ön plana çıkmasını sağlamış ve bu konu ile ilgili düzenlemelerin de Yükseköğretim Kurulu tarafından yerine getirilmesini gerekli hale getirmiştir. Bu görevin sorumluluğunun Yükseköğretim Kurulu'nun görev alanına girmesi, Yükseköğretim Kurulu'nun bu görevi yerine getirirken, bu alanın diğer sorumlularıyla uyumlu bir çalışma içine girmesini gerekli kılmakta ve bu uyumlu çalışma-

nın sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için de her türlü önlemi alması gerekmektedir. Buna uyulmaması durumunda ise demokratik anlayıştan giderek uzaklaşıldığı da unutulmaması gereken önemli bir noktayı oluşturmaktadır.

Sağlık Bakanlığı'nın beklentileri de göz önünde tutulmak kaydıyla, bu belirtilen özellikler ışığında ve katılımcı bir yaklaşımla "Üniversitelerarası Kurul tarafından" hazırlanan bir yönetmelik ile bir "lisansüstü" eğitim biçimi olan "tıpta uzmanlık" eğitiminin düzenlenmesi ve bu alana üniversitelerin hep birlikte sahip çıkması gerekmektedir. Biz kendimize ait olan bir alana sahip çıkmazsak, başkalarının bize ait olan görev alanımıza sahip çıkarak, oluşan boşluğu hukuka aykırı olsa bile, doldurmaya çalışacakları da unutmamamız gereken diğer bir önemli noktayı oluşturmaktadır.

Anayasanın yükseköğretim ile ilgili maddelerinin gözden geçirilmesi

Bu belirtilenlerin hepsini Anayasanın "Yükseköğretim Kurumları ve Üst Kurumları" ile ilgili 130. ve 131. maddeleri ve bu maddelere dayanılarak çıkarılmış olan yükseköğretim ile ilgili kanunlar ve kanun hükmünde kararâmeler vermektedir. Konumuzu yakından ilgilendiren Anayasa'nın bu maddeleri ise şöyledir:

"E. Yüksek Öğretim Kurumları ve üst kuruluşları

1. Yüksek Öğretim Kurumları

Madde 130 – Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacıyla; orta-öğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler devlet tarafından kanunla kurulur.

Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir.

Kanun, üniversitelerin ülke sathına dengeli bir biçimde yayılmasını gözetir.

Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki devletin varlığı ve bağımsızlığı ile milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez.

Üniversiteler ve bunlara bağlı birim-

ler, devletin gözetimi ve denetimi altında olup güvenlik hizmetleri de devletçe sağlanır.

Kanunun belirlediği usul ve esaslara göre; rektörler Cumhurbaşkanınca; dekanlar ise Yüksek Öğretim Kurulunca seçilir ve atanır.

Üniversite yönetim ve denetim organları ile öğretim elemanları; Yüksek Öğretim Kurulu'nun veya üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmazlar.

Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yüksek Öğretim Kurulu'nca tetkik edildikten ve onaylandıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulur ve merkezi yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir.

Yüksek Öğretim Kurumları'nın kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, öğretim elemanı yetiştirme, üniversitelerin ve öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri, öğretim düzeyleri ve süreleri, yüksek öğretime giriş, devam ve alınacak harçlar, devletin yapacağı yardımlar ile ilgili ilkeler, disiplin ve ceza işleri, mali işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yüksek Öğretim Kurulu'na ve üniversitelere devletin sağladığı mali kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir.

Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmalarını, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tabidir.

2. Yüksek öğretim üst kuruluşları

Madde 131 – Yüksek Öğretim Kurumları'nın öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yüksek öğretim kurumlarındaki eğitim - öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.

(Değişik ikinci fıkra: 7/5/2004 - 5170/8 md.) Yüksek Öğretim Kurulu, üniversiteler ve Bakanlar Kurulu'nca seçilen ve sayıları, nitelikleri, seçilme usûlleri kanunla belirlenen adaylar arasından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek sûreti ile Cumhurbaşkanınca atanan üyeler ve Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur.

Kurulun teşkilatı, görev, yetki, sorumluluğu ve çalışma esasları kanunla düzenlenir."

Bu hukuksal çerçeve göz önünde tutulduğunda; yükseköğretim ile ilgili görevler, yükseköğretim üst kurulu olan Yüksek Öğretim Kurulu'na ve yükseköğretim kurumları olarak görev yapan üniversitelere verilmiş bulunmaktadır. Anayasa ve yükseköğretim ile ilgili kanunların vermiş olduğu yetkilere dayanılarak yapılması gereken düzenlemelerin de bu alan içinde kalması ve verilen bu yetkilerin, yükseköğretim alanı ile ilgili yetkili birimler eliyle kullanılması da demokratik hukuk devleti anlayışının bir gereğidir.

Sonuç

Bu belirtilenler ışığında; 5614 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun 9. maddesinde yapılan değişiklikle belirtilen,

"Eğitim kurumlarına eğitim yetkisi verilmesi ve eğitim yetkisinin kaldırılmasına ilişkin teklifleri karara bağlamak, uzmanlık ana dallarının rotasyonlarının belirlemek, uzmanlık sınavı jürilerini tespit etmek, yabancı ülkelerde asistanlık yapanların bilimsel değerlendirilmesini yapacak fakülteleri ve eğitim hastanelerini belirlemek, tıpta uzmanlık eğitimi ve uzman insan gücü ile ilgili görüşler vermek, uzmanların tıbbi gelişmeleri izlemesini sağlayıcı inceleme ve araştırmalar yapmakla görevli olmak üzere, Sağlık Bakanlığı'nın sürekli kurulu niteliğinde Tıpta Uzmanlık Kurulu teşkil olunmuştur." ifadelerinin kullanılarak, Sağlık Bakanlığı'nın bir "lisansüstü" yüksek öğretim olan "tıpta uzmanlık" eğitimi konusunda "Eğitim kurumlarına eğitim yetkisi verilmesi ve eğitim yetkisinin kaldırılması" ile bu konuda "uzmanlık ana dallarının rotasyonlarını belirlenmesi" ve "uzmanlık sınavı jürilerinin tespit edilmesi", "yabancı ülkelerde asistanlık yapanların bilimsel değerlendirilmesini yapacak fakülteleri ve eğitim hastanelerini belirlenmesi" gibi konularda görev yapması düşünülen sürekli kurulu niteliğinde görev yapacak olan "Tıpta Uzmanlık Kurulu'nun" oluşturulması, Yükseköğretim Kurulu'na ve üniversitelere ait olan görevlerin, bu kurul aracılığı ile Sağlık Bakanlığı'na devri anlamına gelmekte-

dir. Bu durum Anayasa'nın 130. ve 131. maddeleriyle bağdaşmadığı gibi, "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağını" belirten Anayasa'nın 6. maddesine de aykırı düşmektedir. Aynı zamanda bu durum demokratik hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmadığı için, Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olmaktadır.

Bu kurulun oluşumu, bu konu ile ilgili olan birimlerin eşit şartlar altında temsil edilmesini sağlamaktan uzak olduğu için, demokratik bir yapıya bürünmekten, oldukça uzak kalacağı gibi bir izlenimin edinilmesine de neden olmaktadır. "Kurulun çalışma usûl ve esasları ile ilgili diğer hususlarla ihtisas belgelerinin alınması ve uzmanlık eğitimi ile ilgili diğer usûl ve esasların Sağlık Bakanlığı'nca hazırlanıp Bakanlar Kurulu'nca yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceğinin" belirtilmesi, bu yönetmeliğin demokratik anlayıştan uzak olarak çıkarılabileceği kaygılarının da yaşanmasına sebebiyet vermektedir.

Bu konu ile ilgili olmak üzere, 1219 sayılı Kanunun 9. maddesine dayanılarak çıkarılmış olan "Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nü", 2005 yılında Sağlık Bakanlığı yeniden düzenlemeye çalışmış ve bunu sağlayabilmek için de "Tıpta Uzmanlık Tüzüğü Taslağını" hazırlamıştır. Bakanlık, Anayasa'nın 115. maddesi çerçevesinde, hazırlamış olduğu bu taslağın yaşama geçirilebilmesi için, incelenmek üzere Danıştay'a göndermiştir. Danıştay incelenmesine gönderilen bu taslak, Danıştay Birinci Dairesi'nce incelenmiş ve bu inceleme sonucunda Danıştay Birinci Dairesi, 29.05.2006 tarihinde, E.2005/543 ve K.2006/545 sayılı kararını vermiştir. Danıştay Birinci Dairesi'nin vermiş olduğu bu kararda, bu tüzüğün bu alanda görevli olan tüm birimlerin katılımının sağlanarak birlikte çıkarılması gerektiği de belirtilmektedir. Danıştay Birinci Dairesi'nin vermiş olduğu bu karar sonrasında, "Tıpta Uzmanlık Eğitimi" ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmak istenildiğinde, bu alanla ilgili olan tüm birimlerin bir araya gelerek birlikte karar vermeleri gerekli hale getirilmiş bulunmaktadır. Katılımın sağlanması ise çalışmaların kalıcı olması ve o alanla ilgili kargaşanın ve anlaşmazlıkların yaşanmaması açısından da son derece önemli olmaktadır.

Bu belirtilenler çerçevesinde, 5614 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'unun 9. maddesinde yapılan değişiklik ile oluşturulmaya çalışılan "Tıpta Uzmanlık Kurulu" sayesinde, "Tıpta uzmanlık" eğitiminin kendine özgü özellikleri olduğu ve hiçbir etki ve baskı altında kalınmaksızın, demokratik bir ortamda tarafların temsilcilerinin bir araya getirilerek en sağ-

Sağlık Bakanlığı'nın, sağlık hizmetlerini ülkenin her yerine sağlıklı bir şekilde ulaştırabilmesi için, gereksinim duyduğu nitelikteki ve sayıdaki hekimi yetiştirme görevi, 2547 sayılı YÖK Kanunu çerçevesinde üniversitelere düşmektedir. Üniversitelerin de bu görevi en iyi şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu görevin sağlıklı bir şekilde yerine getirilebilmesi için gerekli planlamanın ve organizasyonun yapılması gerekmektedir.

lıklı kararların alınması ve bu kararlara dayanılarak en gerçekçi kuralların konulması ve oluşturulacak kurallar çerçevesinde bu eğitimin en etkin ve verimli bir biçimde verilmesi amaçlanıyorsa, "tıpta uzmanlık" eğitiminin bir "lisansüstü" yükseköğretim biçimi olduğunun hatırlanması gerekmektedir. Bu hatırlamayla birlikte bu kurulun, Yüksek Öğretim Kurulu bünyesinde oluşturulmasının, hukuka daha uygun olacağı ve hukuk devleti anlayışı ile daha iyi bağdaşacağı kanısındayım.